

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Francišanska ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
čice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 240, za pol
leta K 120, za četrt leto
K 60, za mesec K 20.
Za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Ameriko
K 360.

Reklamacije za list
so poštno proste.

Upravišтво je v Ljubljani
Francišanska ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Organizacije v Italiji odklanjajo sovjete.

Milan, 11. V popoldanski seji delavskih organizacij se je izjavil tajnik splošno delavske zveze Deragone proti vsaki diktaturi proletarijata in proti boljševističnim tendencam. Dnevni red, ki ga je predlagal Deragone je bil sprejet z veliko večino, dočim je bil po strankinem vodstvu predlagani dnevni red odklonjen.

Bern, 11. Kakor javlja Švicarska brzojavna agencija iz Rima, je prodrla nele v krogih industrijalcev, temveč tudi med delavstvom spoznanje, da je gibanje kovinarskih delavcev ponesrečilo. Vprašanje uredbe sovjetske oblasti je s tem rešeno.

Pritožbe belgrajskih komunistov zavrnjene.

Belgrad, 13. Na sobotni seji državnega sveta so bile predložene pritožbe komunistov, da jim je bilo zabranjeno prevzeti občinsko upravo v Belgradu. Svet o teh pritožbah ni razpravljal, ker je bila ena pritožba nezakonitimi potom predložena neposredno svetu in ne preko ministristva za notranje posle, druga pa je bila prekasno vložena preko ministristva za notranje posle.

Českoslovaški kabinet poda ostavko.

Praga, 12. „Narodni Listy“ javljajo, da bo Tusarjev kabinet na ministrski seji, ki se bo vršila v torek, radi nevdržnih razmer v koalicijski sklenil, da poda ostavko.

Močan pokret angleškega proletarijata.

London, 13. Kriza, ki preti angleški industriji, postaja čimdalje resnejša. Poleg preteče stavke rudarjev in solidaritne stavke železničarjev in transportnih delavcev preti zaradi mezdnih diferenc kriza v bombajni industriji. Govori se že o splošni stavki, ki naj se prične koncem tega tedna. Razen tega se pripravlja stavka delavcev londonskih elektrarnic, ki se bodo izjavili za solidarne s svojimi tovariši v severni Angliji, ki so izprti. Nadalje se pričakuje stavka poštinih namočencev.

VLADA ZAHTEVA POOBLASTILO ZA UKAZOVANJE UKAZOV.

LDU Belgrad, 12. Vlada je na ministrski seji reševala vprašanje takozvanega ukaz-zakona. Od parlamenta namerava zahtevati generalno pooblastilo v tem smislu, da bi ti služilo tudi kot odobrenje, da je na ta način uveljavila proračun in tudi kot pooblastenje, da sme sklepati take ukaz-zakone, ki so ti potrebni v prvi vrsti za to, da se prej izdela zakon o delu in redu. Na tej seji se definitivna odločitev še ni sprejela.

MINISTRSKI SVET.

LDU Belgrad, 12. Na včerajšnji seji ministrskega sveta se je obravnavalo vprašanje uradniških plač. Večina ministrov se je strinjala v tem, da je treba sprejeti načrt zakona o uradniških in njihovih razdelitvi v štirinove razrede, kakor je bilo to predlagano za vlade Stojana Protića. Stvar bo končno rešena na eni ministrskih seji tekom prihodnjega tedna.

URADNIŠKO VPRAŠANJE.

Belgrad, 13. Danes je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o uradniškem vprašanju. Zaenot bi imel na tej seji minister za zunanje posle podati poročilo o dogovorih z Italijo.

SKLICANJE ITALIJSKE ZBOR-NICE.

LDU Rim, 12. Socialistična frakcija poslanske zbornice je naprosila ministrskega predsednika in predsednika zbornice, naj se zbornica takoj skliče.

SKLEPI SESTANKA V AIX LES BAINS.

LDU Aix les Bains, 13. sept. Ministrski predsednik Millerand je po razgovoru z ministr. predsednikom Giolittijem popoldne sprejel časnikarske poročevalce ter jim med drugim izjavil nastopno: V vprašanju sovjetov naši zavezniki nimajo nobenih misli, ki bi bile bistveno različne od naših in bodo storili, kar smatrajo za mogoče. V jadranskem vprašanju se moramo potruditi, da pregovorimo Italijane in Jugoslovence, da rešijo to vprašanje med seboj v interesu obeh držav. Giolitti in faz sva se zedinila

tako, da se otvorijo konkretni dogovori, kakor jih zahteva skupni interes. Voljo imamo, da dokažemo edinstvo obeh narodov z dejanji. Glede ženevske konference je Millerand izjavil, da sestanek pred finančno konferenco, ki je določena v Bruslju na dan 24. t. m., ni mogoč. Zdi se, da je v sedanjem trenutku nomenklativna razločitev, da se odloči, ako ne popolnoma opusti konferenca, na kateri bi Nemci z zavezniški razpravljali o nemških finančnih obveznostih in sredstvih za njih izvršitev.

STAVKA V HAMBURGU.

Hamburg, 13. Zborovanje unio-nističnih pristaniških delavcev je sklenilo, pričeti stavkati, ker so bile njihove zahteve odklonjene. Pogodbeni delavci so se morali temu sklepu pridružiti. Delo v luki počiva.

RUSIJA NE PRIZNAVA ZAHODNO UKRAJINSKE REPUBLIKE.

Moskva, 13. Ljudski komisar Čičerin je poljskemu ministru za zunanje stvari Sapiehi sporočil, da sovjetska vlada z ozirom na brzojavko, po kateri bi prišel na pogajanja v Rigo neki Andrej Levicki, odposlala nje takozvane zahodno-ukrajinske ljudske republike, stoji na stališču, da zahodno-ukrajinska ljudska republika sploh ne obstoja, ker obstoja samo neodvisna ukrajinska sovjetska republika, ki s sovjetsko Rusijo nima sklepati nikake mirovne pogodbe, ker je v zvezi s sovjetsko Rusijo in se bo udeležila pogajanj v Rigi, kakor se jih je udeležila v Minsku. Ta sovjetska Ukrajina želi s Poljsko skleniti mir. Kar se tiče imenovanega vstaša Andreja Levickega, more poljska vlada vsekakor pri pogajanjih v Rigi postaviti predlog, da se amnestira.

RUSKO-POLJSKA VOJNA.

Moskva, 13. Frontno poročilo od 12. t. m.: V ozemlju Grodno smo zasedli Kuznico. V ozemlju Wol-kowsk smo odbili vse sovražne napade, ujeli 230 sovražnikov in zaplenili več strojne. Na ozemlju Wlo-dawa-Cholm se bijejo trdovratni boji s sovražnikom, ki je dosegel desni breg zapadnega Buga. Poljska poljski predor vzhodno od Rohatyna se je ponesrečil vsled od-pora naših čet, ki so vrgle sovraž-nika proti severozahodu.

Naša zunanja politika.

Socialisti zahtevamo odpravo take diplomacije, kar je vobče znano. Taka diplomacija je vir neizmer-nega zla, kar nam posebno jasno dokazuje svetovna vojna, ki je v prvi vrsti njen sad. Čitamo le razne do-kumente iz avstrijskega, nemškega ali ruskega zunanega urada, ki jih obiljavljajo zadnje čase listi in vi-deti bomo, kako perfidno so pripravljali razni idiotski zločinci a la Berch-told za hrbotom ljudstva in njegovih zastopnikov končaj končano svetov-no klanje. Ko bi imeli tedaj vsaj ne-koliko vpošleda v te zločinske ko-vačnice, prav gotovo bi znali narodi pravočasno prenečiti perfidno igr-o, ki so jo izerali plesnivi in degenerirani aristokracije z njegovo krvjo.

To se mora nehati enkrat za vse-le. Ljudstvo nikakor ne more in ne-če več dopuščati, da bi se vodile za ne-govim hrbotom take spletke in nenar-avne zveze, ki vodijo tako pogosto v največje katastrofe in katere pla-čuje potem ljudstvo s potoki krvi. Vsa diplomacija se mora voditi iav-no, pod kontrolo paklicanih in odgo-vornih zastopnikov ljudstva, to je na-mani, kar z vso odločnostjo za-htevamo.

Prav posebno na velja to še dan-es za našo Jugoslavijo, ki se nahaja v najbolj ogroženem zunanepolitič-nem položaju, ki si ga moremo mi-sliti. Okrog in okrog nas stajijo sov-ražniki, ki prežijo na našo zemljo ka-kor gladij, volkovi, od Italijanov pa-tja do skrajnega vzhoda. Umerno je da je treba v takem nezavidnem po-ložaju položati še prav posebne nazivnosti in premišljenosti, zato na-še zunanje politike nikakor ne more-mo prepuštili par plesnivim biro-kratom stare politične šole, ali pa morda eni sami politični stranki, ki si je takorekoč uzurpirala ves naš zu-nanji urad.

In v tem oziru se je že doslej pri nas vresilo silno veliko in le čudimo se našemu parlamentu, da se še do-dlej sam ni spomnil na to. Le pomisl-i-mo nekoliko na to, da se borimo že poldrugo leto za naše meje, da so stalno na tehtnici naša življenska vprašanja med katerimi naj omeni-mo le jadranski problem, vprašanje vojne odškodnine, povodne tonelaže, trgovinske pogodbe itd. Poldrugo le-to se že vozilo ministri iz Belgrada v Pariz in zopet nazaj, brzojavke švirgajo na vse strani sveta, zbiraio čete enkrat na tedi, drugič na drugi meji, a o vsem tem nima ljudstvo, na kolera račun vse to gre, niti na-manišega pojma.

Vsak teden nekako se pojavilo v listih zagonečne brzojavke o reševanju teza in onega vprašanja, o skriv-nostnih sestankih teh in onih mi-nistrov, za kulisami se pletejo nai-dalekosežnejši dogovori, ljudstvo pa svoj kakor tele pred novimi vratmi in nima pojma, kako se vadija za ne-zovo kožo.

Prav nič se tedaj ne smemo ču-diti, če je ves naš zunanepolitični položaj naravnost katastrofalen. Vse-va našega zunanega urada se je na-silno polastila srbska staroradikalna stranka in vso zunanjo politiko vodi že par let sem gospod Vesnić, se-danji ministrski predsednik v družbi z gospodom Pašićem. Trumbić je pri vsem več ali manj le figura, ki nima pri vseh Vesnić-Pašićevih mahinaci-jah nobene odločilne besede.

Kdo pa je gospod Vesnić? Pravi-tičen srbski staroradikalec, poli-tična koncepcija te stranke je na-znana. Njej mislija pred očmi Velika Srbija, kjer bi naševali še dalje tako, kakor so naševali doslej. To Veliko Srbijo so s pomočjo kapitalistične entente dosegli in tem velja sedaj ni-čova hvaležnost. Sicer je postala ta Velika Srbija čisto slučajno tako ve-lika, da je staroradikalni gospodi že kar nekako prevelika in bi zato ne

bilo prav nobene nesreče, če ostane n. pr. naša Primorska tam, kjer je, če nas na severu »varujejo« Karavanki itd. Staroradikalcem je dala entente, kar so iskali, dobili so še celo več, zato jih ne vznemirja pre-več perfidna vloga, ki jo igra kapita-listična entente v jadranskem, ko-roškem in drugih vprašanjih.

Po teh vidikih je torej orientirana vsa naša zunanja politika, ki jo vodi v Belgradu in no raznih poslaništvih staroradikalna gospoda. Slena vda-nost in hvaležnost ententi, kateri naj hlapčujemo tudi še nadalje. To zu-nanepolitično orientacijo nam jasno dokumentirajo tudi vse dosedanje vladne deklaracije, ki se kar cede same ljubezni in naklonenosti do »naših velikih zaveznikov«, ne iz-vzemši Italije.

Mi tu na periferiji države sodimo o tej politiki nekoliko drugače. Nam ne mivlja pred očmi Velika Srbija ampak demokratična država vseh svobodnih Jugoslovancev, zato se tu-di ne moremo tako navduševati za naše »osvoboditelje« in »velike za-veznike«. Mi jasno vidimo, da gle-da-to naši »veliki zavezniki« na Jugo-slavijo, kakor na eno izmed svojih kolonij, mi vidimo, da nismo n. pr. Francozom prav popolnoma nič dru-gač, kakor država, ki je dolžna braniti francoski kapitalizem pred maščevanjem od vzhoda in severo-vzhoda, mi vidimo perfidno ententno politiko v jadranskem vprašanju, ču-timo čimzlem blebisitne komitije na Koroškem, opazujemo, kako neovi-rom divja nobesueli laški šovinizem v Primorju itd. Z eno besedo, čutimo in vidimo, da nismo našim »velikim zaveznicom« prav nič več, nego sa-mo njihova kolonija, ki naj molči in parira.

Nam tu na periferiji so to življen-ska vprašanja gospodu Vesniću, ki ni nikdar reflektiral na te kraje, se-veda ne. Mi čutimo, da nas bodo naši »veliki zavezniki« razkosali in oplenili, gospoda Vesnića so bogato na-gradili, še bolj bogato, nego je prič-a-koval, in ker sestoji ves naš diplo-matski zbor iz prijateljev gospoda Vesnića, si sedaj lahko mislimo, v kakem pravcu se giblje naša zunanja politika, katero si je usurpirala ena sama stranka, brez vse kontrole iav-nosti in parlamenta. Le tako si mo-remo torej razlagati, da so se naši »veliki francoski zavezniki« upali pred kratkim povzpeti do nečuvne predznosti in enostavno zahtevali od nas 16 batalionov za boj proti Ru-siji. Nam se zdi to nesramnost nal-večjeva kalibra, gospodu Vesniću najbrže ne. Z gospodom Vesnićem bi se o tej stvari morda še »dalo govo-riti«, če bi ostala vsa stvar prikrita. Nesreča je na hotela, da je prišla za-veda v iavnost, vse se je enoglasno in ogorčeno uprlo temu in iz moke seveda ni bilo kruha. To je na tako važna zadeva, da bi jo v demokra-tični in parlamentarni državi morala vlada, takol izročiti iavnosti v pre-sojo, a naša vlada si sedaj še ne upa v Belgradu stikati za onim predz-nejem iz presbiraia, ki je izdal to tajnost.

Da, vsa naša zunanja politika je danes tajnost, priviležij ene same po-litične stranke zato tudi take posledice in naš nezmožni parlament se ne zaveda niti toliko svoje velike od-govornosti pred ljudstvom, da bi si priboril vpošleda vsaj v največje lo-nce, v katerih kuhaio Vesnićevi prijatelji našo bodočo usodo. Celo tako daleč gre pri nas to, da najbrže niti vsi člani kabineta niso poučeni o vseh tekočih zadevah, zlasti pa ne jasno o zakulisnem stanju naivažnej-sih vprašanj. Gospod Vesnić in Pa-šić sta poslala v Rim, Pariz, London in v Ameriko svoje zaupnike in ti od-ločujočo sedaj med seboj. Da bi vsa stvar ne izgledala preveč koruptivno

sta poslala tudi v Prago gospoda Hribarja (že ime pove dovolj), v Madrid prismojenega in hohštaper-skega Tresič-Pavičića itd., a ti so le figure, ki ne vedo naibridge niti same, kaj naj tam iščejo.

Tako se vodi torej pri nas zuna-nja politika. Uzurpirala si jo je ena sama stranka, ki se čuti dolžno izka-zati hvaležnost »velikim zavezni-com« za Veliko Srbijo in ta krmari sedaj našo državo za hrbotom ludi-siva in zanikrnega parlamenta tako, kakor se ti polubi. In uspehi te naše politike? D' Annunzio besni dan za dnevom huše na Reki, pobrali so nam vso mornarico (za to, g. Vesnić, bodete dali Vi še osebno odgovor), na Koroškem se nemškutarski šovinisti naravnost norčujejo iz nas, v Primorju pobijajo podivjani fasisti naše ljudstvo, no francoskem naro-čilu smo spiti še prav z vsemi sosedi in parizki bankirji zahtevajo, naj ere 16 batalionov naših volakov iztiriat na Rusko carske dolzove...

Naravnost čudno je, da ta država, ki jo je udarila usoda s takimi kr-marji, sploh še obstoja. P. St.

Boj med Brejcem in Žerjavom.

Po zapisniku seje dež. vlade z dne 9. septembra 1920.)

Poročali smo že, da tvorita se-danjo ljubljansko deželno vlado v glavnem dva petelina, okrog katerih se vrti že od poloma sem vsa naša tragikomna domača politika. Vsakemu, ki kolikaj po-zna značaje teh dveh možakarjev, bo jas-no, da jo bodeta le težko vozila skupaj. To se je pokazalo takoj v prvih dnevih. Prejšnja deželna vlada, sestavljena iz sa-mih zagrizenih klerikalcev je storila nepo-sredno pred svojim odstopom nekaj da-lekosežnih sklepov, ki jih smatramo, mi za čisto navadno in golo klerikalno korupcijo (da, za korupcijo, gospodine Brejce) in te-mu se je dr. Žerjav uprl. Tako je imenoval Verstovšek okr. šol. nadzornike iz vrst kor-itarske klerikalne »Slomskove zveze«, razni poverjeniki, med njimi seveda tudi Gosar in Remec, so pa pomaknili še pred svojim odstopom nekaj svojih osebnih in političnih prijateljev za par plačilnih stopenj višje, kar je zbudilo med ostalimi uradni-štvom silno ogorčenje. Gospodine Brejce skuša to umazano lumparijo braniti sedaj pred novo deželno vlado z »velikopotezni-mi« državopravnimi govori, a možakar naj ne misli, da javnost ne izpregleda te klerikalne korupcije. Oprati se hoče sedaj s takimi »komunikacijami« (v posnetku, ki jih pošilja v svet:

Predsednik uvodom razprave izjava, da mora na izjavo, ki jo je v seji od 2. t. m. g. poverjenik za pravosodje prečital, se-daj, ko si jo je utegnil bližje ogledati in zlasti glede tudi na okolnost, da je bila iz-java drugi dan v »Jutru« objavljena, se enkrat reagirati. Najprej ugotavlja, da je bil poverjenik dr. Žerjav imenovan 21. av-gusta, poverjenik dr. Pitamic in dr. Ravni-har pa 27. avgusta. O imenovanju pover-jenika dr. Žerjava je bila deželna vlada on-veščena šele 27. avgusta, o imenovanju dr. Ravniharja 28. avgusta, dr. Pitamica pa 30. avgusta. O sporazumu, k so ga stranke v Belgradu glede na delovanje bodoče de-želne vlade 17. avgusta sklenile, da je bila dež. vlada obveščena 31. avgusta t. l. Iz teh podatkov je lahko posneti, da se veljav-nost sklepov, ki jih je dež. vlada storila, med 17. in 25. avgustom ne da ugovarjati. — Predsednik dalje ugotavlja, da deželna vlada o napredovanju polit. uradnikov ni sklepala na seji 25. avg., ampak že 18. in 20. avgusta. Isto velja za oblačilnico. — V seji 25. avgusta obravnavalo se je samo o kompetenci glede imenovanj šolskih nad-zornikov in so bili imenovani samo neka-teri pisarniški in računski uradniki. Pred-sednik poudarja nadalje, da se mu zdi ton izjave neprimeren, ker ne gre, da pover-jenik svojega tovariša »pozivlja« v »izogib posledice«. S takim postopanjem se izpod-kopuje temelji sporazuma in soglasja, na katerih bi morala delovati deželna vlada. Tudi ni razumljivo, kako posledice more izjaviti poverjenik proti poverjeniku. Izja-va poverjenika za pravosodje pozivlje na-

Dnevna kronika.

Popravek k ukazu o volitvah. Službene novine od četrtka 9. sept. t. l. naznačajo, da se je ukaz o volitvah za ustanovitev nove skupščine vkradel tiskovni pogrešek: Ukaz nosi datum 3. septembra, mesto tega pa se mora glasiti 7. septembra 1920. Vselej tega se vsi roki pomaknejo za štiri dni. Občine morajo sestaviti volilne imenike do 25. septembra in jih odposlati 26. septembra sodnim dvorom prve stopnje, torej deželnemu sodišču ljubljanskemu, oz. okrožnemu sodišču v Novem mestu, Celju in Mariboru. Roklamski postopanje se konča dne 6. novembra in od 11. do 21. novembra se vlagajo kandidatske liste pri deželni sodišči ljubljanskem in pri okrožnih sodiščih v Mariboru.

Preuredba šolskih okolišev II. in IV. mestne deške ljudske šole v Ljubljani. Ker je most, ki veže Opekarsko cesto s Prutami, dograjen in izročen javnemu prometu, odredil je mestni šolski svet, da se s šolskim letom 1920/21 pričene preurediti okoliš II. in IV. mestne deške ljudske šole in sicer tako-le: Učenci, ki stanujejo v Rožni ulici, Sv. Fimorijana ulici, Ulici na Grad, Osojni poti, Grajski planoti in na ozemlju severozapadno od teh ulic, v kolikor je to ozemlje pripadalo doslej IV. mestni deški ljudski šoli, bodo odslej pripadali II. mestni deški ljudski šoli. Učenci, ki stanujejo na Cesti v mestni log, Pred konjarnico, v Konjarni ulici, Razpotni ulici, Trnovskem pristanu in na ozemlju, ležečem jugovzhodno od teh ulic, ki je doslej pripadalo II. mestni deški ljudski šoli, se vsota z letosnjim šolskim letom 1920/21 pričene na IV. mestno deško ljudsko šolo.

Pričetek šolskega leta 1920/21 na mestnih otroških vrtcih. Na mestnih otroških vrtcih na Zaloški cesti št. 1 in na v Cerkveni ulici št. 21 pričene se šolsko leto 1920/21 v petek, dne 17. septembra 1920. Dne 16. septembra se pa vsi dopolnili od devetih do dvanaestih v šolskih prostorih vpisovane.

Gospodinjstva šola v internatu »Mladika« v Ptuj. Šola daje gospodinjstvo in splošno izobraževanje. Pouk traja eno leto. Vpisovanje v soboto dne 18. septembra od 10. do 12. ure. Pojavila daje vodstvo »Mladike« v Ptuj (Slovenija).

Osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani. Turjaki trg 3, II. nadstropje. Vpisovanje se vrši dne 15. do 18. t. m. od 8. do 12. in od 15. do 17. ure vsak dan. Poučevale se bodo sledeče tehnike: kletkarske in šivane čipke, belo in pisano vezanje, toledo, filet in biserna dela s posebnimi orodji na narodne motive. Redne učence morajo biti vsaj 14 let stare in naj prinesejo krstni list in zadnje šolsko izpovednico. Vpisnine in šolnine ni. Učence dobijo vse za uk potrebno tvorivo in učne pripomočke zastopni na razpolago, vendar ostanejo šolski izdelki last zavoda. Prične revne učence prejmejo podpore. Znam in dekletom, ki nimajo časa za redni pouk, se nudi prilika, da kot hospitantke obiskujejo zavod v gotovih urah. Redni brezplačni pouk se prične 21. t. m.

Za vojne vdove in sirote. Vse civilne oblasti, vojaška poveljstva, javne korporacije, zavodi itd., ki imajo v svoji upravi kakor skladišče in zbirke za vojne vdove, sirote in invalide, naj nemudoma sporočijo poverjenstvu za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo (invalidski oddelček) v Ljubljani, koliko znaša sedaj imovina sklada, kdo tega upravlja, kje je imovina natožna, koliko je gotovine, vrednostnih papirjev avstr. vojnega posojila, kdaj, iz kakih sredstev in v kak namen je bil sklad zbran ter ali in koliko je bilo iz sklada odprevrata dostaj izdanih podpor s tem poročilom naj vpošlje tudi in izvod statuta sklada. — One oblasti itd., ki so imele take skladišče za časa državnega prevrata, a je bila njihova imovina zaplenjena ali zadržana v tuji državi, naj tudi sporočijo, kaj jim je znano o sedanjem upravljanju in uporabi dotičnega sklada in kaj je bilo doslej ukrenjeno, da bi bila prenešana imovina v domovino. Vpošljejo naj istakotno in izvod statuta. Te podatke rabi poverjenstvo za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo v svrhu sestave natančnega pregleda in pa ker namerava enotno urediti upravljanje in uporabo vseh skladov, ki so namenjeni za podpiranje vojnih invalidov, vdov in sirot v Sloveniji.

Delegacija ministrstva financ objavlja: Z začasnim zakonom z dne 21. avgusta 1920 o proračunu državnih izdatkov in dohodkov za leto 1920/1921 so se poleg drugega odredile tudi glede pristojbin nekatere važne izpremembe in dopolnitve začasnega zakona z dne 4. aprila 1920 o proračunskih dvanaestih in najnujnejših tiskalnih odredbah (Ur. list št. 48/170) in dotičnih izdanih pravilnikov (Ur. list 56/201 in št. 57/202), ki vteguje najhujše kroge zanimati. Te izpremembe se obnem celotno objavijo v tujakšnem Uradnem listu. Občinstvo se opozarja na to publikacijo, osobito pa na sledeče določbe: Nekvarno prejšnje načelne odredbe, ki ostane tudi nadalje v veljavi, da se morajo vse pristojbine v kolikor in gotovini plačevati takoj v naprej brez ozira na visokost zneska, se je določilo, da se v izrecno izvedbi primerih, kjer je po obstoječem zakonodajstvu nemogoče plačati pri sodiščih v naprej ort-

stojbno, koje veličina se ne more v naprej določiti, plačuje pristojbina tako, in tedaj, kakor je to v posameznih pristojbinskih zakonih predpisano. Tudi zemljiško-knjižno zavarovanje se lahko izvrši, ne da bi se plačala taksa v naprej. V obeh primerih pa so pristojna oblastva dolžna, te takse naknadno izterjati, najkasneje v roku enega meseca. Od plačevanja veselične takse po tar. postavki 99 a srbskega zakona o takсах so odslej oproščene samo vstopnice za zabavo na vaških prosočjih, cerkvenih slavnostih in proslavah in narodnih svečastih, ako se vrše a krajih, ki so za to določeni. Za to oprostitev ni treba posebej prositi. Vse druge dosedanje oprostitve (za priveditve v človekoljubne in dobrodela svrhe, vzgojne ali poučne namene) pa so odpravljene. Prošnje za take oprostitve bodo brezuspešne in naj se torej več ne vlagajo.

Ljubljanskemu občinskemu svetu v vednost! Kakor doznavamo, namerava občinski svet dne 14. predlog ravn. planarne znatno zvišati cene plinu in tako vzpostaviti rentabilnost obrata, ne da bi kakor dosedaj mestna občina plačevala planar porabo plina za ulično razsvetljavo. Vse stroške ljubljanske ulične razsvetljave mora tedaj plačati okoli 500 konsumentov, ki se sotoje vseskozi iz nižjih slojev (malih trgovcev, obrtnikov, uradnikov in delavcev). V tem, ko bogatini, ki upotrebljavajo le elektriko v svojih obratih in stanovanjih ne prispevajo nič za ulično razsvetljavo, ki pride vsem meščanom v prid. Prosimo tedaj, da se ta nedostatek odpravi v torkovi sel občinskega sveta. Dosti je, da nas izmaga naša centralna vlada s svojimi krivičnimi posrednimi davki, v slovenski metropoli pa zahtevamo red in pravično omilitve vseh slojev. Tudi ne obstoja potreba, da je ravno Ljubljana na prvem mestu, kar se draginje tiče. V Grazu in na Dunaju plačajo 6 a. kron za 1 kubični meter plina t. j. v naši valuti 2 K 40 v, pri nas pa do sedaj 5 kron od 1. septembra naprej pa se povišanje cene in pa trošarina po 1 K 60 v na 1 kubični meter plina. — Prizadeži.

Gradbenemu komitetu za nastanitev tehnične fakultete se po sklepu deželne vlade dovoli za zidavo lastnega poslopija brezobrestno posojilo 800.000 kron. **Ljubljanski trg.** Silno podražanje prašičev v Hrvaški je zelo neugodno vplivalo na ceno svinjskega mesa in masti. Mast se je podražila sledeče: slanina 46 K, ribe in sal 48 K. Producenti krajskih klobas čutilo podražanje v toliki, da jim mesarji, kateri prodajajo po večini le slano in mast prašičev, ne oddajajo več prašičjega mesa po 22 K za kg kot prej, marveč po 24 do 26 K. Domači krajski prašiči se ne prilagajajo na trg, kar zelo ovira izdelovanje klobasnih izdelkov. Cene prašičev v Hrvaški se niso stabilizirale. Vsi ostali mesni produkti so ostali na starih cenah. adni trg je zelo živahen. Česplje, katerih se je konzumiralo velike množice, postajajo redke, medtem ko prihajajo prvovrstne hruške na trg. Kmetice iz okolice prinašajo na trg rezno jabolka za kuhanje, dobre kakovosti po 2 K 50 v do 3 K 50 v kg. Občinstvo se opozarja kupovati sadje le na teži in ne na število. Gob - jurčkov je bilo ta teden posebno mnogo na trgu. Prodajale so se po 6 K za kg. Druge vrste gob so redke, ker pogosto niti jurčkov ne morejo vseli oddati. Zelo se čuti na ljubljanskem trgu pomanjkanje jaje in perutnine. vzlic toleriranju cen od strani nadzorstva. Jajca so se dovažala v veliki meri po kmetih iz Dolenjskega. Podražanje prevoznih stroškov pa onemogoči potrebni dobitek kmetom za vožnjo s košaro jaje iz Dolenjskega in nazaj. Perutnina je silno redka. Konzum moke je reduciran na neobhodno minimum. Priložbe radi pokvarjene moke prihajajo še vedno. Vselej po kvarjenih primesti, četudi so primešane v malenkostnih množicah, se pokvari vsa moka. Cene sladkorja so prispele že na 64 K, posamezni trgovci skušajo naviti še višje. Mnogo zaloge iz meseca junija in julija, ko je bila cena še nizka, prihajajo še sedaj na dan. Živila, ki se importirajo iz Trsta, se, predno pridejo do konsumenta, neverjetno podražje. Olje in riž si naveden človek ne more več kupiti.

Sodrug Albin Brizmann umrl. Pri izvrševanju svojega poklica se je v Mariboru smrtno onesrečil 20letni sodrug Albin Brizmann. Padel je s strehe starega okrajnega glavarstva in bil takoj mrtev. Sodrug Brizmann je bil navdušen sodelavec mariborskega športnega kluba »Marx« in delavske zveze »Svoboda«. V miru počival!

Griza se v celjski okolici strašno razširja, posebno v krajih proti Zidanemu Mostu. Bilo je že mnogo smrtnih slučajev. **Novi kapucinski most v Celju.** Na selj celjskega mestnega sosveta se je sklenilo, da se prične prihodnjo pomlad z gradnjo novega kapucinskega mostu v Celju.

Umor. Dne 7. septembra zjutraj našli so pri Sv. Benediktu v Slov. gor. v gozdu poleg benediktine slatine truplo nekega neznanega moža v približni starosti 30 let. Imel je smrtne rane na glavi — presekana je glava na treh straneh — tudi je bil vrst prerezan. Odsek je tudi palec desne roke. Stotilec je zavlekel truplo v jarek do

malega potoka. Umorjeni je gladko obrt, ima kratko prirezane brke, belkaste barve in sive oči. Na glavi ima sprejdi plešo, lasje so kratko postriženi. Obleka je videti vojaška, ravnotako tudi čevlji. Dokumentov umorjeni ni imel. Našlo se je pri njem 11 srebrnih kron. Kder kaj ve povedati o osebi umorjenega naj sporoči okrajni sodniji Sv. Lenart v Slov. gor.

Hrvaška vlada je dovolila kongresu jugoslovenskih zdravnikov podporo 25.000 kron. Ravno toliko je hrvaška vlada dovolila društvu »Radiša« in to s posebnim namenom, da se porabi ta podpora za razvoj našega brodarstva in ribarstva.

Gospodarjenje novega zagrebskega občinskega sveta. Zagrebska »Svoboda« poroča: Na zadnji seli našega mestnega pseudo zastopstva je bila votirana svota 75.000.000 kron za gradbo malih stanovanj za delavce in uradnike. Za vodstvo in nadziranje te gradbene akcije je bil ob tej priliki izvoljen poseben odbor. Povdariti pa moramo, da ni bil v ta odbor izvoljen niti edini delavski zastopnik, ki tam sed, ker so bili vsi izključeni, sodrug Adžirija. Gotovo nameravajo zopet gospodje kaj profitirati, ker hočejo biti brez vsake kontrole in ker so nepostavno zvoljeni, so tudi brez vsake odgovornosti.

Vseučiliški profesor dr. Matija Murko odhaja po poročilu »Nove Dobe« iz Zagreba v Prago, ker mu domovina ni nudila zadostnih pogojev. **Pogreša se od srede 8. t. m. 16 let staro** dekle Marica Ivanc blondina, srednje rasti, modre oči, tihega govorjenja. Oblečena je bila v svo črno karirano bluzo, kratko temnomodro nagubano krilo (Faltenrock) in iz enakega blaga površno toplo, z belim slamnikom ali pa okroglo temno čepico. Ker je opravičen sum, da se je storil nad dekletom kak zločin, se pros, da če kdo o tem kaj zve, naznani takoj ljubljanskemu policijskemu ravateljstvu.

Po svetu.

— **Slavnostni dnovi d'Annunzija.** Nedelja je potekla na Reki v znamenju velikih svečanosti. Proslavljala se je obletnica d'Annunzijevega prihoda. Pri tej priliki je bila obenem proglašena nova država »Regenza Italijana del Carnaro«. Vsa slavnost je potekla tako, kakor nešteto drugih d'Annunzijevih proslav, s katerimi je d'Annunzio hotel premostiti reko prebivalstva v tem letu pomanjkanja reda in hrane. Dopoldne se je pričela slavnost s sprejdom od istrske meje. Na čelu sprejdoma te d'Annunzio jezdi na konju. Razvili so tudi novo reško zastavo poleg stare reške in italijanske zastave. Na slavnosti so velikokrat peli d'Annunzijevo himno, v kateri so posebno naglašali nastopne vrstice: »Srbli in Hrvatli so veliki neprijatelji, od Sušaka odhajajo bomo prišli do Bakra, zavzeli Dalmacijo in uničili vse Srbe. Vso imovno Hrvatov bomo razdeljali, njihove zastave pa pogazili z nogami in sežgali.« Na slavnost je prišlo mnogo gostov, bila je zastopana vsa nacionalistična Italija. V ostalem je povsod vladal mir; velike mase delavcev in drugih prebivalcev so bile ob vsej slavnosti pasivne kot gledalci. Zvečer je bil velik ples na Adamčevem trgu, ki je trajal od dvajsetih do štiritindvajsetih.

— **Vprašanje čeških šol na Dunaju.** Kakor poroča »Staatskorrespondenz« je prišlo k predsedniku avstrijskega kabineta svet dr. Mayr odposlanstvo dunajskih Čehov in se mu pritožilo o zapostavljanju dunajskih Čehov glede čeških manjšinskih šol. Dr. Mayr je izjavil, da so za avstrijsko vlado merodajne le določbe st. germanske mirovne pogodbe. Splošno žaljenje Čehov nikakor ni nameravano. O tej pritožbi se bo posvetoval z državnim tajnikom za pokn.

— **Mednarodni kongres socialističnih zvez za telesno vzgojo** se je vršil 12. in 13. t. m. v Lucernu (Švica). Za zvezo čeških del. tel. jednot se je udeležil tajnik jednot sodr. Silaba. Ob tej priložnosti bo sodrug Silaba povabil tudi vse inozemske Zveze ponovno na Delavsko Olimpiado 1921.

— **Kongres »Svobodne misli«** je sklenil predlagati zvezi narodov, da se v njej ustanovi še posebna sekcija, ki bi se bavila specialno s šolskim poukom. Predlog profesorja Obarda, naj se francoski jezik uvede kot skupni jezik »Svobodne misli«, se bo predložil glavni zvezi. — Kongres pripravlja sedaj odgovor na pozdravno pismo, ki jo je vpošlala nemška frakcija »Svobodne misli«. Ta pismeni pozdrav zbujajo upanje, da bo imela »Svobodna misel« kmalu sotrudnike po vsem svetu.

— **Griza na Madžarskem.** Kakor javlja »Az Este«, se v Novi Pešt griza epidemčno razširja. Dosedaj je obolelo 1030 oseb. Od teh je umrlo 10 odstotkov.

— **Trockijev sin** je bil glasom krakovskega »Kurjerja« ustreljen v zadnjih bolh pri Bulstuku.

Sport.

Nogometna tekma C. K. Varaždin : S. K. Ilirija se je končala z 0 : 6 (0 : 4). Igra je bila deloma precej napeta pa tudi zelo surova. Obe moštvi, sta se v tem odlikovali: Sodnik je moral igro večkrat

prekiniti. Sicer pa igra Ilirija s novo kombinacijo, izpopolnjeno z raznimi trikii in zvižčanji češkega trenerja Lovsa ali v ta nov način se ni popolnoma vigrana. Varaždin ima nekaj dobrih tekačev in igralcev in igralcev z glavo, (zlasti očesni branilec), v kombiniranju se pa ni izkazal. Koti 4 : 6 Iliriji v prid sodnik g. Černovic dober. Publike dovolj. Jus.

Gospodarstvo.

— **Jugoslovensko brodarstvo.** Ko se je vračal g. dr. Trumbić v Belgrad, ga je na zagrebskem kolodvoru iterviral šef zagrebskega novinarstva urada, kateremu je dr. Trumbić na vprašanje glede razdelitve avstro-ogrškega brodarstva izjavil: Ravno ta dni moramo zabeležiti velik korak naprej. Tiče se našega pomorskega brodarstva. V Londonu z italijanskim delegatom reparacijske komisije Bertolinijem začeta pogajanja, ki so se v Parizu nadaljevala, so dovršena v popolnem sporazumu. Po tem sporazumu prejmemo gotovo število ladi, ki nam bodo služile kot močna baza za razvoj našega pomorskega brodarjenja. Ključ tega sporazuma je ta, da se imajo vse trgovske ladje, tud one, ki so služile v tehnično svrhu bivši avstro-ogrski vojni mornarici, razdeliti med našo državo in Italijo. Ta sporazum je sklenjen s pristankom ene in druge strani. A sedaj se čaka le še na formalno odobritev reparacijske komisije. Od vsega brodarstva dobimo mi vse one ladje, ki nam pripadajo našim narodnim lastništvu, zlasti katerim so lastniki naši ljudje, dočim dobe Italijani one ladje, katerim so lastniki Italijani iz bivše Avstro-Ogrske, prištevisi odškodnino za tonažo, ki jo je Italija izgubila v vojni in ki znaša 80.000. Tonaža celokupnega brodarstva, ki bi se imelo po tem ključu razdeliti znaša 560.000 ton in dobimo mi v svojo last 180.000 ton. Po razdelitvi z ozirom na narodnost nam pripadajo nastopna paroplovna društva: »Oceanica«, »Ungaro-Croata« (za obalno in svobodno plovido), Dubrovačko parobrodno društvo »Račić«, »Dalmacija«, »Avstro-Croata« in še vsa mala parobrodarska društva, ki so imela svoje sedeže na otoku Krku ter na hrvaški in dalmatinski obali. Od ladij bivše avstro-ogrške vojne mornarice, ki so li služile v razne prometne in tehnične svrhe, dobimo ladjo »Cyklop«, nadalje jahto »Dalmacija« in dve največji ladi cisterni ter tender »Gigante«, dalje tri ladje, ki so pripadale bivši dalmatinski finančni oblasti, namreč »Dubrovnik«, »Split« in »Zadar«. Končno nam pripade še šolska ladja bakarske navigacije »Vila Velebita«. Se prihodnje dni pade v tej stvari odločitev reparacijske komisije, ki bo — brez dvoma — ta naš sporazum potrdila.

— **Cene živil v Primorju.** V Primorju, posebno v Sušaku, vlada veliko pomankanje živilijskih potrebščin, vsled česar so se cene teh zelo dvignile. Kilogram moke velja 42 kron, mleko 20 kron, jajce 6 kron, kilogram sladkorja 100 kron a en meter drv za kurjavo 1000 kron.

— **Jadranska železnica.** Dela za gradbo te proge, ki je bila že pred vojno projektirana in ki bo vezala Srbijo z Jadranskim morjem, hitro napredujejo. Predor pod Histrom, ki je bil po potresu poruščen, je ponovno izkapan in popravljen.

— **Tovarna lokomotiv.** Francoski finančni krogi vedno bolj teže za tem, da ekonomsko nadomeste Nemce na Balkanu. Tako se je ena večja skupina francoskih kapitalistov obrnila na našo vlado v Belgradu, da ji dovoli zgraditev delavnice za izdelovanje železniških lokomotiv. Če dobi dovoljenje bi se za gradbo takoj začelo.

— **Reakcionarji na Madžarskem** so bolj od naših bratcev-državnikov. Denar se bo tam zamenjal 1 : 1, pri nas pa se po tistem zamenjuje 1 : 4, kar nam novi davki in na monopolski izdelki, zlasti tobak v ceni dokazujejo. Enakost državljanov je temelj države. Morda pa se hoče doseči slične dogodiljke, kot v po Romuniji zasedenju kralji naše bivše monarhije? Kdo ve?

Krivično odmerjanje davkov.

Niš ni bolj krivično, kakor sedanje odmerjanje dohodninskega davka. Vrednost denarja se je zmanjšala. Za 1 K se dobi danes toliko kakor prej za 10 vin. ali niti ne, toda naša izborna klerikalno-liberalna vlada tega ne vidi pri odmerjanju davkov. Država je zvišala železniške tarife za 2700%. Za progo dolgo 100 km se je plačalo pred vojno K 3.68 za vozni listek III. razreda, danes pa se plača K 108, poština za dopisnico je znašala prej 5 v, danes pa 60 vin.; torej je poština zvišana za 1200%. Tako je država storila pri vseh državnih dohodkih.

Tudi pri odmerjanju davka je bil pred vojno določen minimum K 1600 letnih dohodkov, od katerih se je začel zaračunavati dohodninski davek. Danes ko so vse življenske potrebščine podražile za 2000 in več odstotkov, ko je država sama umetno pospešila dviganje cen, je še vedno minimum K 1600, od katerega se začne plačevati davek, dasi vemo, da tisti, ki nima mesečnih K 1600.— torej letnih kron 19.200 sploh ne more živeti. Toda kaj to briže gospode na vladnih stolcih, glavno

je, da delavce, ki ima toliko dohodkov kolikor bi jih neobhodno rabili za svoje življenje — plača po K 2000 davka in tudi več na leto, pa če si mora on in njegova družina ta denar pritržati na svojih žedlečih. Mi smo že večkrat svarili vladno gospodo, toda ona ni slišala naših glasov.

Pri odmeri dohodninskega davka se pa ravna še na drug način zelo krivično. Dela se velike razlike med državnimi in zasebnimi nameščenci.

Pri državnih nameščencih se obdavčijo samo gole plače, vse doklade pa so neobdavčene, kar je tudi edino pravilno.

Toda pravilno pa ni, da se zaračunaj pri zasebnih nameščencih dohodninski davek, kakor tudi doklade na plačo in vse doklade, ki se plačujejo k plači. Tudi za zasebne nameščence in delavce morajo veljati iste pravice, kot za državne uradnike, to je, da se obdavčijo samo gole temeljne plače.

Svarimo tem potom vlado, da se ne igra z ljudstvom, ki ima v svojih žilah kri, ki utegne vkljub veliki potrpežljivosti zavreči, v kateri se zahteva določitev eksstenčnega minimuma za odmero dohodninskega davka na 20.000 K letno, dalje, da se obdavčijo samo temeljne plače, ne pa draginske doklade ter naj se ne dela med davčnimi obvezanci razlike; obdavči naj se oddaja imetja progresivno začeni pri kapitalu z nad 50.000 K ter obdavčijo bogataši in vojni dobičkarji, siromašnejši sloji pa naj se razbremeni, ker so že itak preobremenjeni kot konsumenti. Resolucija zahteva dalje razpis volitev (sedaj so že razpisane), izboljšanje življenskih razmer, končno zahteva resolucija, da mora državno uradništvo dobiti tako plačo, da mu ne bo treba milosti od države.

Tem potom pozivamo posebno uradništvo, da skliče po vsej Sloveniji take shode, na katerih protestira proti krivični odmeri davka in se priključi navedeni resoluciji.

Iz državnega proračuna smo pa leta 1921. videli, da je Slovenija silno obremenjena z novimi davki. Zato je potrebno, da se zdravimo še preden bo prepozno, ter preprečimo današnje krivične namere.

Dopisi.

Črna na Koroškem. Tukajšnja rudarska organizacija je v nedeljo, 11. t. m. dopolne priredila veliko rudarsko zborovanje. Poslanec sodr. M. Čobal je kot načelnik Unije rudarjev poročal o stanju organizacije rudarjev v Sloveniji in v Jugoslaviji. Tudi je podal poročilo o mednarodnem zboru rudarjev v Ženevi. Obsojil je po lepem utemeljevanju vse one nesrečnike, ki razdvajajo delavsko ljudstvo ter razbijajo dosedanje delavske vrste. Železničarji, ki nočejo na delo k železnici, gospodje a la Makuc, Zorja in njima podobni, hodijo razbijati rudarske organizacije vrste, ko so že razbili svojo lastno železničarsko organizacijo. Žalostna jim bodi majka, Čobalova izvajanja so sprejeli navzoči z burno pohvalo.

Iz Prevalj. Odgovor g. Dobrovcu, županu v Črni. Za Vaše odprto pismo v »Večernem listu« št. 204 sem šele danes zvedel. To sem se nasmajal! Gospod župnik! Menda vendar ne mislite, da zvišuje železniške tarife Cibrov Jaka ali pa Boštator. Pepe?! Vsaka priprosta ženica Vas lahko pouči, da povišuje železniške tarife železniški minister! In v Jugoslaviji je na škodo ljudstva za železniškega ministra Vaš kolega — g. dr. Korošec. Basta. — Vaš Salamon.

Iz Mežice na Koroškem. V nedeljo 11. t. m. popoldan se je vršil pri nas obilno obiskani shod delavcev in kmetov meziške doline. Na shodu sta poročala poslanca sodr. Anton Kristan in Melhior Čobal. Prvi je v daljšem govoru razmotril politični in gospodarski položaj Jugoslavije. Obrazil je tudi poljudno pomen volitev v ustavotvorno skupščino, opisal volilni red in orisal volilno postopanje. Dataknal se je o stro kritiko novega finančnega zakona, ki ga je med prvimi podpisal poglavar klerikalne stranke — dr. Korošec. Navzočim je dal natančno pojasniti vrednost političnih strank. Iz podanega pojasnila so se zborovalci res mnogočesar nančili in so se govorniku tudi topla zahvaljevali za njegova zanimiva in stvarna izvajanja. — Drugi je razpravljal v važnosti rudarske organizacije, ki je za naše kroge edino Unija rudarjev, ne pa kak »Savez« iz Beograda. Temeljito se je počel z komunistično agitacijo med rudarji, ki jo je zbor ostro obsodil. — Shod je bil zelo lep in Mežičani si želimo kmalu zopet kaj takega.

Izjava. V našem listu št. 133 od 12. VI. t. l. smo objavili dopis »Turniške pri Ptuj« in v listu št. 146 z dne 27. VI. t. l. dopis naslovljen »Iz Ptuj«. V obeh dopisih se očita glavnemu uradniku na postaji v Ptuj, da je zahteval ob času poloma od delavcev, da naj odtrgajo plombe od vagona in naj vzamejo iz njega nekaj vreč moke. Gospod postajenačelnik Viktor Turin v Ptuj je vložil zaradi teh dopisov proti našemu odgovornemu uredniku zasebno obtožbo zaradi razžaljenja časti. Ker smo se prepričali, da je obdolžitev neresnična in je ne moremo vzdržati, jo obžalujemo in preključimo. — V Ljubljani, dne 14. septembra 1920. — Jakob Velhovec, odgovorni urednik lista »Napreje«.

Univ. prof. dr. Al. Musil.*

MEZOPOTAMIJA.

Za Mezopotamijo so se Angleži zanimali že od 3000 let minelega stoletja. Od let 1835-37 je preiskovala angleška vojaška ekspedicijska z dvema manjšima parničnima plovnost rek Evfrata in Tigrisa. V Bagdadu so zgradili mogočen sedež angleškega rezidenta, ki so ga varovali angleški vojniki in med kojim je bila zasidrana angleška bojna ladja. V Bagdadu so ustanovili osrednjo pošto med Evropo in Indijo in angleški parniki so združevali Bagdad z al-Basro v Perzijskem zalivu. Leta 1912. so pravili mnogi bagdadski veletrgovci, da je Babilonsko okrožje pravzaprav indijsko okrožje ter da je Bagdad hombadu predmestje.

V Mezopotamiji se je križal angleški vpliv z ruskim in je tako zabiljeval dostop mladoturških nazorov v Perzijo. S pomočjo Angležev se je v Mezopotamiji opomogla arabska narodna stranka in pristanišče al-Basra je postalo drugo središče borbe za samostojnost vseh Arabcev. Ta narodna stranka je bila v največjo oporo Angležem pri njihovem prodiranju od al-Basre proti severozahodu.

Vendar se ni šlo Angležem toliko za politični pomen Mezopotamije kot za narodno-gospodarski. Anglija ima v svojih mogočnih indijskih kolonijah nikjer lahko dostopnih naftnih vrelcev in enako nikjer premogovnikov, med tem ko v Mezopotamiji izvirajo nešteti vrelci nafte, ki jih je mogoče brez velikih težav in izdatkov izkopiščati. Nedaleč od plovne reke Karuna so postavile angleško državno družbo vzhodno od mesta Šustera velike naftne črpalnice, iz katerih teče nafta po železnih cevih do pristanišča, Fao, kjer jo izpuščajo naravnost v rezervuarje največjih merskih ladij. Ta nafta prednjači po svoji vrednosti in vzdržuje ne samo vso indijsko industrijo ampak tudi indijski pomorski promet. Zapadno od Bagdada izvira jednako nad 50 vrelcev nafte skoro tik ob reki Evfratu, tako da je mogoče tudi to nafto po manjših ladjah prevažati v Bagdad in jo črpati v velike parnike ali pa jo dovesti po ceveh v pristane teh parnikov. Prvotno so si hoteli Angleži zagotoviti le ta dva velika izvira nafte, ko pa so po sklepu miru s Turčijo zasedli v novembra 1919 t. l. — po nafti zelo bogato Mosulsko, bi radi tudi tu ostali.

Po francosko-ruski pogodbi z dne 13. (26.) aprila 1916 bi moralo Mosulsko pripasti Franciji in bi moralo biti združeno s pristaniščem Alexandretta v Sredozemskem morju po do 100 km širokem pasu, ki bi vodil skozi glavno plemo kurdskih Taurov. Po dolgem pogajanju v letu 1919 je prepuščala Francija Mosulsko Angliji, vendar si je zgovorila 25 % iz teh krajev dobljene petroleje. Francoski industrijski in čisto-politični krogi so očitali in še očitalo vladi to popustitev, toda ne upoštevajo dejstva, da Francija njima dovolji vojaštva za obvarovanje zgoraj omenjenega pasu ter za obrambo Mosulske sploh. Zato bi potrebovali začetkom najmanj 300.000 mož in dotega leta pozneje vsaj 150.000 in Francija bi morala zgraditi tisoče kilometrov železnice in cest, predno bi ji mosulski naftni vrelci mogli sploh kaj koristiti. Da bi ji pa Anglija dovolila prosti prehod preko bagdadskega in basorskega ozemlja, je nesmisel. Anglija je že med vojno razširila, poglobila in zgradila basorsko pristanišče, tako da se morajo v njem zasidrati tudi največje ladje; regulirala je Tigris tja za Bagdad, da bi moglo tudi ladje z večjo prostornino prosto pluti in zgradila je dvoje železnice iz Perzijskega zaliva v Bagdad in odtod do perzijske meje. Sedaj pa zida še novo železnico ob levem bregu Tigrisa v Mosul. Tako bo imela Anglija v kratkem času zagotovljeno direktno zvezo Mosulskega okrožja po suhem in po vodi s Perzijskim zalivom, med tem ko ne bi Francija združila Mo-

sulske z Alexandretskim pristaniščem ob Sredozemskem morju niti v dobi 10 let.

Mezopotamija, zasedena od Angležev, tvori tri okrožja — mosulsko, bagdadsko in basorsko. Po ljudskem številu, ki se je vršilo začetkom tekočega leta, stanuje v angleški Mezopotamiji 1.146.685 moslemov — sumitskega rita, 1.494.000 moslemov — sumitskega rita, 87.000 židov in 78.792 kristjanov.

Anglija pošteno skrbi za procvit vsega ozemlja. Postavila je na vsa važnejša mesta svoje uradnike iz Indije in Sudana in ti sedaj vodijo vlado kakor tudi upravo države. Ustanovili so mestna, plemenska in okrožna zastopstva. Ta skrbijo za železnice, za zenačenje uteži in mer, za zdravstvo, vzgojo, poljedelstvo ter za javno varstvo. Trgovina se zelo dviga. Skozi Basoro prehaja mesečno za nad en milijon blaga. Stare kanale za namakanje zemlje popravljajo, nove gradijo, nasipe pri Rumadiju in nad Hillom bodo kmalu dokončali in tako se pridobiva za poljedelstvo vedno nove in nove zemlje. Angleži hočejo tudi v doleži Mezopotamiji gojiti pavlo in radi bi tu nastanili nekaj tisočev egipčanskih tlačskih redbin, ki naj bi domačine navadili, kako se s pavlo ravna. Vseled pomenjavanja prometa raste povpraševanje po žitu in drugih pridelkih, ti stopajo v vrednosti, kmeti tako več izkupi in meščani si pa lahko preko vsega tega ceneje nakupi. Pomanjkanje prometnih sredstev je na Babilonskem onemogočalo obširnejše poljedelstvo. Kaj je pomagalo kmetu, če je bila letina žita ali datljev dobra, ko pa tega prodati ni mogel. Kaj če je moral prevažati datlje po 80 do 120 km daleč na svojih oslih in mežgih ali na najetih velblodih, ko pa je moral zopet zahtevati zanje toliko, da je lahko le stroške poravnal. Mestno prebivalstvo toliko niti ni moglo plačevati in zato se kmeti za izvoz svojih pridelkov še brigali ni. Na pomlad l. 1915 sem kupil dobre datlje 1 kg a 2 h in sem z njimi krnil svoje velblode. Za 10 h sem dobil 13 jaje in za 120 K sem si mogel izbrati 3 najlepše in najbolj debele kokoši ali peteline.

Kjer ni mogoče hitro zgraditi pripravne ceste, ustanavljajo s pomočjo angleške vlade manjše tovarne, kjer bi se naj surovine izdelovale. Tako žgejo v kolonijah, ki leže v evfratskih močvirjih, iz slabih datljev, ki so običajno zgnil, zelo dober spirit, ki ga potem na manjših ploščatih ladjah lahko prepeljejo.

Blagobit kmetov raste in javna varnost se veča, vendar miru v Mezopotamiji še ni. Sovražstvo proti tujcem se je porodilo tudi tukaj, in inteligenca ga veča, kjerkoli je more. Veletrgovci delujejo prav radi z Angleži in z veseljem bi ostali pod njihovim varstvom ali razni uradniki, advokati in zlasti zdravniki, ki so se navadili v zadnjih 15 letih mnogo politikovati, vzdržujejo direktne stike z egipčansko »Narodno stranko« s sirskim arabskim klubom in z Mustafa Kemalovo vlado v Angori ter čuvajo svoje rojake proti Angležem kot proti tujcem, ki jih ni treba. Hočejo splošno neodvisnost, zahtevajo lastnega kralja in se sklicujejo na pogodbo, sklenjeno l. 1916 med Husinom, kraljem hegaškim ter med Anglijo. Po tem dogovoru je Anglija zagotovila, da prizna samostojnost arabskega naroda, ki živi v Mezopotamiji pod Husinovo nadoblastjo.

Kralj Husin ne skrbi za izvedbo te pogodbe in živi zadovoljen v Mekki, ali gmočno in pravno podpira svoje tri sinove, da bi ti bile postali vladarji v deželah, ki so mu bile po omenjeni pogodbi zagotovljene. Tako je postal njegov tretji sin Faisal kralj v Damasku in drugega sina Abdallaha so 7. marca 1920 izvolili za mezopotamskega kralja. Doslej se v deželo še ni prikazal, svojega najmlajšega brata, četrtga Husinovega sina, imenovanega Zejdi, je poslal Faisal kot vojaškega inšpektora k srednjemu Evfratu, odkoder je potem ta organiziral odpor proti Angležem. Od aprila sem se že puntajo proti Angležem v mosulskem okrožju stanujoči Kurdi, kakor tudi druga različna plemena arabskih kočarjev ob Zahodnih mezopotamskih mejah od Mosula pa tja do Spodnjega Evfrata. Mnogo angleških častnikov in vojakov je bilo že pobitih, številni mostovi že poškodovani, kmečke naselbine izplenjene in karavanska pota pretrgana. Angleži se maščujejo proti svojim nasprotnikom z letalskimi zbori in z avtomobilskimi četami, toda nemirov vendar še niso odstranili, da zdi se celo, da se dviguje proti njim tudi prebivalstvo posameznih mest. Tako so izbruhili 24. maja v Bagdadu veliki nemiri, ker so prijeli mehanizirane tolače zakonov, ki je v državi javno hujškal na boj proti tujcem. In ti nemiri se doslej še niso polegli. Angleške posadke so povečali in vojaška prava so zopet uvedli.

Je skoro nemogoče, da bi domačini preganili Angleže iz Mezopotamije. Ti imajo v rekah Perzijski zaliv in njihove bojne ladje lahko plujejo po Tigrisu še nad Bagdad in tako zamorejo varovati železnico, ki vodi ob bregu. Z malimi čolni, oboroženi s strelnicami pa lahko plujejo po Evfratu in z njim skupnih močvirjih in morejo tako kaznovati tamošnje nezadovoljne prebivalce, za vsak kaznivni čin. Ako pa izbruhne boj proti tujcem v sosedni Perziji in ako dobe mezopotamski domačini orožje in strelivo od Mustafe Kemala ali od Faisala, bo tudi angleškim posadkam huda predla.

Po »Čsl. Republik«.

NAJNOVEJŠE BROŠURE:

Abditus: Naša gospodarska in socialna vprašanja. Cena 4 K.
Eno leto v Narodnem predstavništvu v Belgradu. Cena 6 K.
Majski spis (za leto 1920). Cena 3 K.
Marks - Engels: Komunistični manifest. Cena 2 K.

Čitajte, razširjajte te zanimive knjižice.

Naročajo se v upravi »Napreja«, Ljubljana, Franciška ulica 6.

Izdajatelj: Ivan Milnar.

Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.

Stanovanje s hrano
šole se išče. Cenjene ponudbe na upravo »Napreja« pod »stanovanje«.

F. & A. Uher, Ljubljana
špedicijsko in komisijaskopodjetje
Selenburgova ulica št. 4.

Veletrgovina
s premogom, drvmi, žoto in raznim kurilnim materijalom.
Na debelo: Ljublj. gl. kolodvor.
Na drobno: Selenburg. ul. 12.
Zmerne cene!

Pav. Jemc, krojaški mojster
Spodnja Sliška št. 22

prilaga svojo delavnico za izdelovanje oblek za gospode po meri. Ima prvovrstne moči.
Točna posrežba in zmerne cene.

Anončni zavod
Drago Beseljak,
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5

prilaga
sledenče tvrdke in podjetja:

v Ljubljani:

Arhitekt in stavbeno podjetje
Viljem Trec
Gospodarska cesta 10.

Graver
A. Černe
Dvorni trg 1.

Žarnice
»Svetla«
Mestni trg št. 25.

Popravila kontrolnih blagaj
F. Bar
Cankarjevo nabrežje 5.

Prodaja in popravila pis. strojev

The Rex Co.
Selenburgova ulica 7/1.

Elektrotehnični predmeti
»Svetla«
Mestni trg 25.

Fotograf
Veličan Bešter
Aleksandrova cesta 5.

Kleparstvo in vodovodna inštalacija
Alojzij Goršič
Sp. Sliška, Kavškova c. 224.

Oblast. konc. zavod za pokončevanje
misi in mrtve

Miroslav Zor
Kolodvorska ulica št. 39/11.

Avtomobili, motorji, kolese, pnevmatika, autogaraža

J. Gorec
Gospodarska c. 14.

Manufaktura in zaloga oblačil

Schwab & Bizjak
Dvorni trg 3.

Tehnične potrebščine

Odon Koutny
Kolodvorska ulica 37.

Stavb. in pohištveni pleskar in ličar

Josip Jug
Rimska cesta št. 16.

Raznoževalne aparate Opalographie in potrebščine k istim dobavi

The Rex Co.
Selenburgova ul. 7.

Spedicijska

F. & A. Uher
Selenburgova ulica 4.

Beton, železobetonske in vodne zgradbe

Inž. dr. Miroslav Kasal
Hilkerjeva ulica 7.

Stavbeno podjetje

Tavčar & Svetina
Gospodarska cesta 6.

Export čevljev
Aleksander Oblat
Sv. Petra c. št. 16.

Šivalni stroji dospeli

Istotam se dobe posamezni deli za stroje, olje in igle

ter vse potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje.

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA, SV. PETRA NASIP 7.

za obrtno in rodbinsko rabo v vseh opremah.

Angleško blago

po strogo solidnih cenah vedno v zalogi.

Obleke za gospode, dečke itd. in vse druge modne potrebščine. Krojači dobe lastni modni atelier.

Schwab & Bizjak, LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3.

J. SANDRIN, Ljubljana,

Mestni trg št. 6 (vhod skozi vežo na levo).

Velika zaloga

vsakovrstnega usnja, kož, podplazov, gonilnih jermenov in sedlarskega usnja na debelo.

Krojaška delavnica

Krekov trg št. 10 v hiši Impex.

V Mariboru:
Nakup in prodaja posestev
H. Havlik nasl. J. Simčič
Gregorčičeva ulica 6.

Ljudska tiskarna Maribor

d. d. v Ljubljani

naznanja, da je kar najmoderneje opremljena in da izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izvršuje:

knjige, brošure, računske zaključke, cenike, lepake, letake, vabila, trgovske račune, razpredelnice, pisma in zavitke, osmrtnice, posetnice itd. v eni ali več barvah od najfinejše do najpreprostejše vrste.

Vse lično in po zmernih cenah.

Konsumna društva, zavodi, organizacije, razna društva, trgovci in obrtniki! Priporočamo Vam, da se trdno oklenete te najbolj zmogljive tiskarne v Mariboru.

92

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. 1.

Interesna skupnost s hrvatsko eskomptno banko in srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

KUPUJE in PRODAJA: devize, valute, efekte itd. menice, terjatve, fakture

Brzjavi: ESKOMPTNA.

DAJE: kredite in predujme na blago, efekte itd.

IZDAJA: akreditivne na vsa tu in inozemska mesta.

POSPEŠUJE: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Int. telefon št. 146.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj,
LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija,
Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb,
Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu-
in inozemstvu.